

Mirjana Radenković, direktorka Agencije za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije

Nema nuklearno bezbedne zemlje

Danas

EKO ZONA

Opasan otpad smanjen za trećinu

Količina gorući problem

Siromašnima nisu potrebni solarni paneli

1,5 milijardi ljudi
zavisi od zemljišta
koje se uništava

Planeta svakog
dana gubi šume
površine 2 Pariza

Svake godine
1,7 miliona ljudi umre
od dijareje

Svake godine
2,4 miliona ljudi
prevremeno umre
zbog atmosferskog
zagađenja

10

najzagađenijih
lokacija

1. **Sumgait, Azerbejdžan**
petrohemija
2. **Linfen, Kina**
automobili i industrija
3. **Tjanjing, Kina**
rudnici i metalurgija
4. **Sukinda, Indija**
rudnici
5. **Vapi, Indija**
industrija
6. **La Oroja, Peru**
rudnici teških metala
7. **Đeržinsk, Rusija**
nekadašnje fabrike
hemijskog oružja
8. **Noriljsk, Rusija**
rudnici nikla
9. **Černobilj, Ukrajina**
nuklearna
katastrofa 1986.
10. **Kabve, Zimbabve**
rudnici olova

najzagađenijih

10

Zemaljski samit UN u Rio de Žaneiru kao prilika
za promociju modernih izuma svetske elite

Siromašnima nisu potrebni solarni paneli

Piše:
Bjorn
Lomborg

Desetine hiljada ljudi okupile se u Rio de Žaneiru na Zemaljskom samitu UN (konferencija UN o životnoj sredini i razvoju). Učesnici, počev od dosadnih političara do entuzijastičnih aktivista, izraziće ovom prilikom globalnu zabrinutost za životnu sredinu. Nažalost, samit će verovatno biti protračena šansa.

UN će predstaviti primamljiv predlog o „zelenoj ekonomiji“ čiji je cilj borba protiv globalnog zagrevanja. Činjenica je, međutim, da samit ima pogrešan cilj te da zanemaruje mnogo veće probleme.

Globalno zagrevanje uopšte nije najveća pretnja životnoj sredini. Čak i ako pretpostavimo da uzrokuje brojne smrti izazvane poplavom, sušom, vrelim talasima i olujama, u zemljama u razvoju procenat smrtnosti kao posledice nepogoda izazvanih globalnim zagrevanjem iznosi svega 0,06 odsto, u odnosu na 13 odsto smrti u Trećem svetu zbog zagađenosti vode i vazduha.

Stoga, na jednu osobu koja bi mogla da umre od globalnog zagrevanja ide oko 210 ljudi koji umiru od zdravstvenih problema koji su rezultat nedostatka čiste vode i sanitarija, od udisanja dima koji proizvode zapaljiva goriva (kao što je osušeni životinjski izmet), zagađenja u unutrašnjem prostoru i na otvorenom.

Usredsređivanjem na mere koje bi sprečile globalno zagrevanje, napredne zemlje pomažu da se predupredi smrt velikog broja ljudi. Ovo zvuči dobro dok ne shvatite da bi 210 puta više ljudi u siromašnim zemljama moglo umreti zato što se resursi koji bi ih mogli spasiti troše na vetrenjače, solarne panele, biogoriva i druge izume bogatog sveta.

Ali, naravno, opipljivi problemi zagađenja u siromašnim zemljama nisu u modi i za njih se ne zauzimaju aktivisti, mediji i vlade na način na koji bi to mogli.

Nigde se nisu uspešili ilustrovati bolje prioritete nego u zvaničnoj, koloritnoj brošuri UN „Rio+20“. UN u njoj daju vrlo korisna laička objašnjenja samita, zajedno sa primerima reka (kao rezultat globalnog zagrevanja), kao i mnoštvo lepih rešenja kao što su vetro turbine i solarni paneli.

Problem je u tome što je zelena energija uglavnom i dalje prilično skupa, manje efikasna i sa većim prekidima od alternativa. Štaviše, u dokumentaciji za samit se tvrdi da će se povećati ekonomski rast i iskoreniti siromaštvo. Ali ozbiljno, zašto dobronamerni ljudi Prvog sveta misle da bi Treći svet trebalo da ima energetske tehnologije koja je skuplja, slabija i manje pouzdana od njihove?

- Ali ozbiljno, zašto dobronamerni ljudi Prvog sveta misle da bi Treći svet trebalo da ima energetske tehnologije koja je skuplja, slabija i manje pouzdana od njihove?

Bez nagoveštaja ironije, brošura je nazvana „Budućnost koju želimo“. Ali, u svetu gde milijardi ljudi ide u krevet gladna i gde šest miliona ljudi umire svake godine od zagađenja vode i vazduha, većinom u zemljama u razvoju, verovatno će imati drugačiji set prioriteta za svoju budućnost. Brošura vrlo veselo poručuje da je pomak Kine ka stra-

tegiji rasta sa niskim procentom ugljen-dioksida zasnovanog na razvoju obnovljivih izvora energije „otvorio nova radna mesta, prihode i poreze“. Zapravo, tokom proteklih 25 godina, Kina je učestvovala emisiju CO₂. Iako Kina proizvodi oko polovine svetskih solarnih panela, 98 odsto izvoze u bogata svetska tržišta. Samo 0,005 odsto kineske energije potiče od solarnih panela. Višedecenijska ekonomska ekspanzija Kine izbacila je 600 miliona ljudi od siromaštva, ali ogromno zagađenje nije, međutim, navedeno u brošuri „Rio+20“.

Čitajući dalje, u brošuri se navodi da je Francuska otvorila 90.000 radnih mesta u sektoru zelene ekonomije. No, realnost ostaje sakrivena: prosečna cena svakog zelenog radnog mesta je više od 200.000 dolara godišnje, koju francuski poreznici ne mogu da priušte. Kao so na ranu, prelepe fotografije prikazuju električne automobile prikazane na ovogodišnjem sajmu automobila u Ženevi. Zanemarena je činjenica da najveći deo električne energije i dalje dolazi od sagorevanja fosilnih goriva, pa su automobili sve samo ne „nula“ emisija štetnih gasova.

U svetu opterećenom ozbiljnim problemima uzrokovanim zagađenjima vazduha i vode, bavljenje temama koje su u trendu, te nerealna rešenja više su nego uznemirujuća činjenica. A svetska elita stiže u Rio da kaže siromašnima da imaju solarni panel.

Autor je šef Centra za konsenzus u Kopenhagenu, i profesor na Poslovnoj školi u prestonici Danske

EKO
PRIČA

Medicinski otpad u svetu Količina gorući problem

Širenje virusa AIDS-a, hepatitisa B i C i drugih bolesti koje se prenose putem krvi, te izlaganje toksičnim materijama samo su neke od štetnih posledica neadekvatnog upravljanja medicinskim otpadom. Zbog toga ovaj problem sve više alarmira javnost, i to kako u razvijenim tako i u onim manje razvijenim i siromašnim zemljama. Zbog porasta broja medicinskih ustanova, količine iskorišćenih špricava i igala, skalpela, infuzionih sistema naročito se gomilaju u državama razvijenog sveta. Bolnice SAD, na primer, godišnje izbacе više od dva miliona tona otpada i treći su najveći zagađivač u zemlji.

S druge strane, siromašne države nemaju toliko problem s količinom koliko s nepropisnim odlaganjem medicinskog otpada, koji uglavnom završi na javnim deponijama i smetlištima. Osim toga, zbog nedostatka finansijskih sredstava koriste stare peći za spaljivanje medicinskog otpada, koje ispuštaju u atmosferu ogromne količine štetnih gasova.

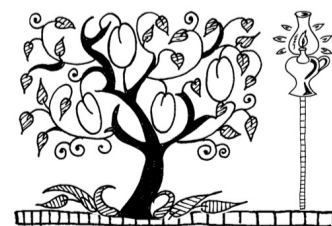
Upravo iz tog razloga, neke zemlje pribegavaju reciklaži kao jednom vidu saniranja otpada iz zdravstvenih ustanova. Američke bolnice često bacaju neiskorišćene instrumente za operaciju jer je pakovanje bilo načeto, ali stručnjaci ukazuju da bi se sterilizacijom ove opreme mogao uštedeti novac i smanjiti količina otpada. Američka administracija za hranu i lekove (FDA) od 2000. godine zahteva da sterilisani, ali već korišćeni instrumenti budu u skladu sa standardima koji su propisani za nove. Neke zdravstvene ustanove iz bogatih zemalja takođe doniraju još uvek upotrebljive ostatke medicinskog materijala siromašnim državama.

Najveći problem sa saniranjem medicinskog otpada svakako imaju afričke zemlje, najviše zbog nedostatka finansijskih sredstava i zakona koji regulišu ovaj problem. Tako na primer, Eritreja i Gana nemaju zakonske odredbe za propisno upravljanje medicinskim otpadom, dok Gambija, Nigerija, Senegal i Tanzanija nemaju adekvatne sanitarne deponije. Stoga se otpad u ovim zemljama uglavnom reguliše pećima za spaljivanje, od kojih su mnoge neispravne ili nisu u skladu s međunarodnim standardima. Poseban problem s kojim se suočavaju države „Crnog kontinenta“ kada je reč o otpadu iz medicinskih ustanova jesu inficirane igle i skalpeli, budući da zbog nedostatka novca često ne mogu da obezbede kutije za sterilizaciju instrumenata. Azijske zemlje su počele same da ih proizvode, dok ih afričke države još uvek kupuju u inostranstvu.

M. Kojčić

Efekat staklene bašte

Naučnici u poslednje vreme ukazuju na opasnost od još jednog oblika medicinskog otpada koji se dovodi u vezu s globalnim zagrevanjem. Naime, inhalacioni anestetici - sevofluran, isofluran i desfluran - smatraju se gasovima koji izazivaju efekat staklene bašte. Prema jednoj američkoj studiji, jedna bolnica može godišnje da izbacе količinu koju emituje između 200 i 1.200 automobila u zavisnosti od vrste anestetika.

Urednik Eko-zone:
Aleksandar Roknić
Lektura: Marjana Stevanović
Foto-dokumentacija:
Stanislav Milojković
Dizajn vinjeta i ilustracije:
Jelena Dugalić Milašinović
Prelom: Zoran Spahić